

PARKHJØRNET - Ny steriltforsyning, Helse Bergen HF

Bilag B.2 - Spesielle kontraktsbestemmelser

Innholdsfortegnelse

1	Spesielle kontraktsbestemmelser	4
1.1.	<i>Tilpasninger av kontrakten grunnet bruk av BIM</i>	4
1.2.	<i>Kalenderdag - Ref. NS 8405 pkt. 2.3</i>	4
1.3.	<i>Plikt til samarbeid og lojalitet – Ref. NS 8405 pkt. 5</i>	4
1.4.	<i>Varsler og krav – Ref. NS 8405 pkt. 8</i>	5
1.5.	<i>Entreprenørens sikkerhetsstillelse – Ref. NS 8405 pkt. 9.2</i>	5
1.6.	<i>Byggherrens sikkerhetsstillelse – Ref. NS 8405 pkt. 9.3</i>	5
1.7.	<i>Forsikring – Ref. NS 8405 pkt. 10</i>	5
1.8.	<i>Kontroll – Ref. NS 8405 pkt. 10.3</i>	5
1.9.	<i>Utførelse – Ref. NS 8405 pkt. 11</i>	5
1.10.	<i>Forhold på byggeplassen – Ref. NS 8405 pkt. 12</i>	6
1.11.	<i>Arbeidstid – Ref. NS 8405 12.7</i>	7
1.12.	<i>Byggherrens rett til å føre kontroll – Ref. NS 8405 pkt. 14.1</i>	7
1.13.	<i>Dokumentasjon knyttet til underleverandører – Ref. NS 8405 pkt. 15</i>	7
1.14.	<i>Krav til avtaler med underleverandører – Ref. NS 8405 pkt. 15</i>	8
1.15.	<i>Antall ledd i leverandørkjeden – Ref. NS 8405 pkt. 15</i>	8
1.16.	<i>Entreprenørens varsel om vederlagsjustering - Ref. NS 8405 pkt. 25.3</i>	9
1.17.	<i>Betaling knyttet til prøvedrift – Ref. NS 8405 pkt. 29</i>	10
1.18.	<i>E-faktura adresse – Ref. NS 8405 pkt. 29</i>	10
1.19.	<i>Betalingsfrist – Ref. NS 8405 pkt. 29.1</i>	10
1.20.	<i>Sluttoppstilling med slutfaktura – Ref. NS 8405 pkt 33.1</i>	10
1.21.	<i>Dagmulktbelagte forsinkelser – Ref. NS 8405 pkt. 34</i>	10
1.22.	<i>Bruk av dokumenter og prosjekterelaterte opplysninger - Ref. NS 8405 pkt. 41</i>	11
1.23.	<i>Midlertidig tvisteløsning - Ref. NS 8405 pkt. 43.2</i>	11
1.24.	<i>Tvisteløsning - Ref. NS 8405 pkt. 43.4</i>	11
1.25.	<i>Språk</i>	11
1.26.	<i>Krav om faglærte håndverkere</i>	12
1.27.	<i>Krav om bruk av lærlinger</i>	12
1.28.	<i>Valg av kontraktsmedhjelpere</i>	12
1.29.	<i>Bruk av innleie</i>	12
1.30.	<i>Lønn</i>	13
1.31.	<i>Nøkkelpersonell</i>	13
1.32.	<i>Krav om kvalifisert utførelse</i>	13

1.33.	Krav om solidaransvar	14
1.34.	Rapporteringsplikt til Sentralskattekontoret for utenlandssaker.....	14
1.35.	Kontakt med media	14
2	Miljø og samfunnsansvar	15
2.1.	Etikk.....	15
2.2.	Etikk: Prinsipper og ansattes rettigheter	15
2.3.	Etikk: Oppfølging	16
2.4.	Brudd	16
2.5.	Miljø	16

1 Spesielle kontraktsbestemmelser

Etterfølgende bestemmelser supplerer eller erstatter enkelte av bestemmelsene i NS 8405:2008.

1.1. Tilpasninger av kontrakten grunnet bruk av BIM

Se punkt C.1.3 om Digital samhandling samt BIM-manual for nærmere regulering.

Som følge av bruk av BIM skjer det også følgende spesialregulering i kontrakten. Der hvor det i kontrakten er vist til tegninger vil begrepet tegning normalt forstås som BIM modellen. Dersom det både foreligger BIM-modell og tegninger, så vil BIM-modellen ha forrang foran tegninger.

1.1.1 Motstrid - Ref. NS 8405 3.2

Pkt. 3.2 viser til forhold mellom ulike «dokumenter». Det presiseres at BIM-modellen er et kontraktsdokument i kontraktens forstand og at modellen har rang foran tegninger.

1.1.2 Entreprenørprosjektering - Ref. NS 8405 pkt. 13.1

Eventuell leverandørprosjektering skal knyttes inn mot BIM. Entreprenøren skal følge byggherrens anvisning om hvordan leverandørprosjekteringen skal innarbeides i modellen. Se BIM-manualen.

1.1.3 Prosjektering - Ref. NS 8405 19.2

Byggherren skal levere prosjektering i form av BIM-modell, ikke tradisjonelle tegninger. Eventuelle tegninger er supplementer og arbeidsdokumenter.

1.1.4 Plikt til å varsle svikt i byggherrens medvirkning - Ref. NS 8405 pkt. 21.1

Når det i pkt. 21 er vist til tegninger, så gjelder dette også BIM-modellen.

1.1.5 Utførelsesplikt - Ref. NS 8405 pkt. 23.1

Når det i punkt 2.3 c) er vist til tegninger, så gjelder dette også BIM-modellen.

1.1.6 Mengdekontroll - Ref. NS 8405 27.2

Når det i pkt. 27.2 er vist til tegninger, så gjelder dette også BIM-modellen.

1.1.7 Rett til materiale etter heving av kontrakt - Ref. NS 8405 pkt. 39

Dersom det foretas heving, skal byggherren ha fulle rettigheter til alt materiale fra entreprenøren som skal innarbeides i BIM-modellen. Materialet, uavhengig av format, skal kunne disponeres av byggherren med sikte på fullføring av kontraktsarbeidet samt videre bruk i forbindelse med prosjektet.

1.2. Kalenderdag - Ref. NS 8405 pkt. 2.3

NS 8405 pkt. 2.3 gis følgende tillegg:

Ender en frist på en lørdag, helligdag eller offentlig høytidsdag, forlenges fristen til nærmest følgende virkedag.

1.3. Plikt til samarbeid og lojalitet – Ref. NS 8405 pkt. 5

Erstatter NS 8405 pkt. 5

Entreprenøren er forpliktet til å samarbeide tett med byggherren og de kontraktsmedhjelpere som byggherren utpeker. Entreprenøren skal ivareta byggherrens ønsker og behov under gjennomføringen av kontrakten på en lojal måte.

1.4. Varsler og krav – Ref. NS 8405 pkt. 8

NS 8405 pkt. 8 første ledd gis følgende tillegg: Helse Bergen har utarbeidet en Webløsning i egen Endringsmodul (Varslingsmodul) på Webhotellet, ITBASE, som skal brukes i prosjektet.

NS 8405 pkt. 8 tredje ledd kommer ikke til anvendelse på krav som fremsettes for første gang i eller i forbindelse med sluttoppgjøret. Tilsvarende gjelder for forespørsler etter NS 8405 pkt. 34.4.

Se også Bilag D.1 Administrative rutiner, punkt 3. Kommunikasjon.

1.5. Entreprenørens sikkerhetsstillelse – Ref. NS 8405 pkt. 9.2

Tillegg til NS 8405 pkt. 9.2

Entreprenøren stiller sikkerhet for sine kontraktsforpliktelser med 10% av Kontraktssummen. Sikkerhet stilles i form av selvskyldnerkausjon fra bank, forsikringsselskap eller annen finansinstitusjon. Garantistens ansvar skal ikke være begrenset ved forbehold om eventuell manglende premiebetaling eller annet mislighold fra den som stiller sikkerheten.

1.6. Byggherrens sikkerhetsstillelse – Ref. NS 8405 pkt. 9.3

Erstatter NS 8405 pkt. 9.3

Byggherre stiller ikke sikkerhet.

1.7. Forsikring – Ref. NS 8405 pkt. 10

Tillegg til NS 8405 pkt. 10

Entreprenøren holder forsikring av kontraktarbeidet. Forsikringen gjelder inntil alle arbeider vedrørende bygget eller anlegget er overtatt av byggherren. Entreprenøren skal også tegne ansvarsforsikring.

1.8. Kontroll – Ref. NS 8405 pkt. 10.3

Tillegg til NS 8405 pkt. 10.3

Entreprenøren skal uoppfordret forelegge byggherren forsikringsattestene for kontroll senest 14 dager etter signering av kontrakten.

Byggherren plikter ikke å betale vederlag før han har mottatt attester som viser at alle kontraktens krav til forsikringer er oppfylt.

1.9. Utførelse – Ref. NS 8405 pkt. 11

Tillegg til NS 8405 pkt. 11

Prosjektet skal gjennomføres etter Lean-metodikk slik det fremkommer av øvrige kontraktsdokumenter.

1.10. Forhold på byggeplassen – Ref. NS 8405 pkt. 12

Tillegg til NS 8405 pkt. 12.

Byggeplassen skal være totalt rus- og røykfri. Entreprenøren har ansvar for å føre kontroll med at bestemmelsen overholdes, og at eventuelle overtredelser sanksjoneres effektivt. Byggherren kan kreve mulkt dersom overnevnte bestemmelse ikke overholdes. Mulkten påløper for hver enkelt overtredelse og utgjør NOK 2 000 per tilfelle.

1.10.1 Internkontroll. Sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA)

Leverandøren skal følge den til enhver tid gjeldende arbeidsmiljølov med tilhørende forskrifter, byggherrens SHA-plan og byggherrens eller koordinators anvisninger. Leverandøren plikter å ha et internkontrollsystem iht. forskrift om systematisk helse- miljø og sikkerhetsarbeid i virksomheter. Relevante deler av byggherrens SHA-plan skal innarbeides i, og følges opp gjennom, leverandørens internkontroll. Innarbeidingen skal skje slik at SHA-planens bestemmelser kan identifiseres.

Alle på byggeplassen skal forstå SHA-plan, sikkerhetsopplæring, HMS-rutiner, verneprotokoller, sikkerhetsinstrukser, SJA, sikkerhetsdatablader, bruksanvisning for verktøy og arbeidsutstyr, varselkilter mv.

Ved brudd på ovennevnte plikter har byggherren rett til å stanse arbeidene i den utstrekning byggherren anser det nødvendig.

Byggherren kan kreve dagmulkt dersom overnevnte plikter misligholdes og forholdet ikke blir rettet innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel fra byggherre. Mulkten løper fra fristens utløp til forholdets opphør. Mulkten pr. hverdag skal utgjøre en promille av kontraktssummen, men ikke mindre enn NOK 5 000. Mulkten skal betales i tillegg til eventuell annen dagmulkt.

Ved vesentlig mislighold av ovennevnte plikter kan byggherren heve kontrakten dersom forholdet ikke blir rettet innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel, med varsel om heving om så ikke skjer. Der slikt mislighold består i stadige brudd på pliktene, kan byggherren heve selv om leverandøren retter forholdene. Byggherren kan på samme måte kreve at leverandøren skifter ut underleverandører. Dette skal skje uten omkostninger for byggherren. Alle avtaler leverandøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten på bygge- og anleggsplassen skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

1.10.2 Rapporteringsplikt til Oppdrags- og arbeidsforholdsregisteret (OAR)

Entreprenør skal foreta rapportering som bestemt i Lov om skatteforvaltning §7-6 til Oppdragsarbeidsforholdsregisteret (OAR) og andre offentlige myndigheter. Entreprenør er ansvarlig for at slik rapportering skjer i hele kontraktskjeden. Entreprenøren skal på forespørsel dokumentere at rapporteringsplikten er oppfylt ved kopi av innmeldingsskjema eller kvittering fra Altinn. Eventuelt

ansvar for skatter eller avgifter, gebyrer eller tvangsmulkt ilagt byggherren som følge av at entreprenøren ikke har overholdt sine forpliktelser etter dette punktet, er entreprenørens ansvar og skal betales av ham.

1.11. Arbeidstid – Ref. NS 8405 12.7

Tillegg til NS 8405 pkt. 12.7

Entreprenøren skal utarbeide arbeidstidsordninger som skal legges frem for byggherren for godkjenning i god tid før arbeidene utføres.

1.12. Byggherrens rett til å føre kontroll – Ref. NS 8405 pkt. 14.1

Tillegg til NS 8405 pkt. 14.1

Byggherren eller den som er bemyndiget av byggherren, skal ha innsynsrett i

- a) Entreprenørens kvalitets- og miljøstyringssystem
- b) utførelsen av kontraktarbeidet
- c) produksjonsprosessen
- d) de deler av Entreprenørens styringssystemer for øvrig (for eksempel for økonomi, ytre miljø, SHA) og regnskap, som kan ha betydning for Entreprenørens oppfyllelse av kontrakten

Innsynsretten omfatter blant annet revisjon og verifikasjon, inklusiv intervjuer, inspeksjon, kontroll og dokumentgjennomgåelse. Entreprenøren skal vederlagsfritt yte rimelig assistanse ved slikt innsyn.

Innsynsretten er begrenset til tre år etter at siste betaling har funnet sted.

Entreprenøren skal sikre at byggherren har tilsvarende innsynsrett hos Entreprenørens direkte og

indirekte kontraktsmedhjelpere, med mindre leveransen har en klart underordnet betydning for

Entreprenørens evne til å oppfylle sine forpliktelser overfor byggherren.

1.13. Dokumentasjon knyttet til underleverandører – Ref. NS 8405 pkt. 15

Ved inngåelse av kontrakter med underliggende entreprise- og tjenesteforhold eller innleie av personell (underleverandører) skal Entreprenøren innhente:

- attest for skatt
- attest for merverdiavgift fra underleverandører

Entreprenøren skal også kreve HMS-erklæring i underliggende leverandørforhold ved inngåelse av kontrakt i tilknytning til oppdrag som overstiger en verdi på NOK 500 000 eks mva.

Entreprenøren skal til enhver tid kunne dokumentere at den anvendte arbeidskraft oppfyller kontraktens bestemmelser, herunder at underentreprenører/kontraktsmedhjelpere har oppfylt sine forpliktelser overfor skattemyndighetene. Dokumentasjonsplikten omfatter også

underentreprenører/ den prosjekterende og dennes personell. En perm med overnevnte skatteattester og HMS-erklæringer, skal til enhver tid finnes på byggeplassen.

Brudd på Entreprenørens plikt til å innhente skatteattester, HMS-erklæring, eller andre dokumenter Byggherren kan kreve fremlagt i medhold av denne avtale eller forskrift om offentlige anskaffelser, gir byggherren rett til å kreve at Entreprenøren erstatter vedkommende kontraktsmedhjelper med en annen kontraktsmedhjelper som kan fremlegge de aktuelle opplysninger. Det samme gjelder dersom opplysningene i skatteattest eller innhentet erklæring viser at underleverandør eller innleid personell ikke har oppfylt sine forpliktelser overfor skattemyndighetene og andre myndigheter. Omkostninger som følge av heving av underentreprenørs/kontraktsmedhjelpers avtale, skal bæres av Entreprenøren.

1.14. Krav til avtaler med underleverandører – Ref. NS 8405 pkt. 15

Alle avtaler om underentrepriser/prosjektering skal inneholde likelydende bestemmelser om arbeidets utførelse, forhold på byggeplassen, eiendomsrett og andre rettigheter til kontraktarbeid og materialer og utførelse ved underentreprise/ kontraktsmedhjelper som i denne kontrakt. For øvrig skal nevnte avtaler ikke inneholde noe som reduserer byggherrens rett etter kontrakten.

Byggherren kan kreve dagmulkt dersom Entreprenøren selv eller noen av hans kontraktshjelpere anvender ulovlig eller ikke kontraktsmessig arbeidskraft og forholdet ikke blir rettet innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel fra byggherren. Mulkten løper fra fristens utløp til forholdet opphører. Mulkten pr. hverdag skal utgjøre en promille av kontraktssummen, men ikke mindre enn NOK 10 000. Mulkten skal betales i tillegg til eventuell dagmulkt for forsinkelse.

Unnlatelse av å rette feilen innen fristens utløp, anses som vesentlig mislighold som kan påberopes av byggherren som grunnlag for heving i en periode på 1 måned etter fristens utløp.

1.15. Antall ledd i leverandørkjeden – Ref. NS 8405 pkt. 15

Ref. bilag B.4 Krav til arbeidslivskriminalitet og sosial dumping, punkt 3.

Leverandøren kan ikke, uten byggherrens skriftlige samtykke, ha flere enn to ledd underentreprenører i kjede under seg. Begrensningen i antallet ledd gjelder kun for arbeider som knytter seg til utførelsen av bygge- og anleggsarbeider og ikke det som knytter seg til planleggingen, herunder planlegging/prosjektering, rådgivning og andre tilknyttede tjenester. Bestemmelsen knytter seg heller ikke til leverandører av materiell.

Innleid personell som inngår i underleverandørs arbeidsstokk anses som et eget ledd i leverandørkjeden.

Entreprenøren skal oppgi kontaktopplysninger til underleverandørene som har kontrakt direkte med leverandøren, og opplysninger om hvem som har signaturrett for disse. Entreprenøren har plikt til å informere om endringer i slike opplysninger i kontraktsperioden, inkludert opplysninger om nye underleverandører.

Ved brudd på denne bestemmelsen vil Byggherren ilegge en bot på 10 % av kontraktsverdien av det eller de oppdrag som utføres i flere ledd enn det som er tillatt, men ikke mindre enn NOK 25 000 per tilfelle. Dersom forholdet ikke blir rettet innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel fra Byggherren vil Byggherren ha rett til å heve kontrakten.

1.16. Entreprenørens varsel om vederlagsjustering - Ref. NS 8405 pkt. 25.3

Følgende standardiserte bestemmelser gjelder for vederlagsjustering for kapitalytelser, rigging, drift og nedrigging:

Regulering i uendret byggetid

Hvis prisen på netto vederlagsjusteringer som følge av forhold beskrevet i NS 8405 pkt. 25.2 ikke overstiger 15 % av kontraktssum, gis det ingen kompensasjon.

Overstiger prisen på netto vederlagsjusteringer 15 % av kontraktssummen, gis det kompensasjon etter følgende formel:

$$\frac{0,5 A (B - 1,15 C)}{C}$$

A = avtalt pris for relevante poster i opprinnelig rigg- og driftskapittel eks mva

B = kontraktsverdi av utført arbeid på tidspunktet for opprinnelig sluttfrist eks mva

C = opprinnelig kontraktsbeløp (kontraktssum eks mva)

Ved utregningen av kontraktsverdi av utført arbeid på tidspunktet for opprinnelig sluttfrist eks mva (B), skal det ikke tas hensyn til:

- regulering av kontraktssummen pga. lønns- eller prisstigning,
- utbetaling av eventuelt påslag pga. administrasjon av sideentreprenører eller tiltransport av entreprisekontrakter/prosjekteringsoppdrag m.v,
- avbestillingserstatning,
- endringsarbeid som gjøres opp inklusive rigg/drift, og
- kompensasjon for økt rigg og drift i endret byggetid.

Reguleringsbeløp ifølge denne bestemmelse, lønns- og prisreguleres etter indeks som angitt i tilbudsskjemaet, regnet i måneder fra tilbudsdato til tyngdepunkt for produksjon i byggetiden.

Regulering i forlenget byggetid

Har entreprenøren krav på fristforlengelse etter NS 8405 pkt 24.5, skal vederlagsjustering for kapitalytelser, rigging, drift og nedrigging kompenseres etter følgende formel:

$$\frac{0,7 A (Z)}{Y}$$

A = avtalt pris på relevante poster i opprinnelig rigg- og driftskapittel eks mva

Y = opprinnelig byggetid

Z = forlengelsen utover opprinnelig byggetid

Dersom fristforlengelse kun er gitt for deler av arbeidene, skal A reduseres forholdsmessig.

Reguleringsbeløp ifølge denne bestemmelse, lønns- og prisreguleres etter indeks som angitt i

tilbudsskjemaet, regnet i måneder fra tilbudsdato til tyngdepunkt for produksjon i byggetiden.

1.17. Betaling knyttet til prøvedrift – Ref. NS 8405 pkt. 29

Jmf. Bilag C.1.4.

Av vederlaget for de tekniske bygningsinstallasjonene som er i prøvedrift, vil 1 % av verdien holdes igjen og ikke utbetales før prøvedriftsperioden er avsluttet.

1.18. E-faktura adresse – Ref. NS 8405 pkt. 29

E-faktura adresse for elektroniske faktura på EHF-formatet:

Helse Bergen HF: 0192:983974724

1.19. Betalingsfrist – Ref. NS 8405 pkt. 29.1

Endring av NS 8405 pkt. 29.1 Betalingsfrist

Byggherre plikter å betale innen 30 dager etter at han har mottatt korrekt faktura.

1.20. Sluttoppstilling med slutfaktura – Ref. NS 8405 pkt 33.1

Tillegg til pkt 33.1

Innsendt slutfaktura og sluttoppstilling kan ikke korrigeres, med unntak av det som følger av NS 8405 pkt 33.1 fjerde ledd annen setning.

1.21. Dagmulktbelagte forsinkelser – Ref. NS 8405 pkt. 34

Tillegg til NS 8405 pkt. 34

Frister vil bli fastlagt i samråd mellom entreprenør og byggherre i samhandlingsfasen etter kontrahering. Brudd på fristene vil medføre forsinkelsesansvar overfor andre entreprenører og/eller byggherre.

1.21.1 Dagmulkt forsinkelse ved utførselen

Oppstart og ferdigstillelse i utvalgte vogner vil bli dagmulktbelagte. Hvilke frister dette gjelder vil bli fastlagt i samråd mellom entreprenør og byggherre i samhandlingsfasen etter kontrahering. Ved manglende enighet vil byggherre kunne fastsette hvilke frister som blir dagmulktbelagte, basert på hvilke arbeider byggherren anser som de mest kritiske. I alt vil byggherre kunne fastsette fem dagmulktbelagte frister for oppstart og fem for ferdigstillelse.

Når det gjelder de dagmulktbelagte frister knyttet til ferdigstillelse av utvalgte vogner vil første dagmulkt utløses fredag kl. 12. Dagmulkten løper kun hverdager, slik at andre dagmulkt utløses mandag kl. 08.00, og deretter daglig kl. 08.00. Dagmulktsatsen er NOK 4000 per dag.

Når det gjelder dagmulksbelagte frister knyttet til oppstart av utvalgte vogner vil første dagmulk utløses mandag kl 08.00, andre tirsdag kl. 08.00 osv. Dagmulksatsen er NOK 4000 per dag.

1.21.2 Dagmulk prosjektering K303 Vanntåkeanlegg og K304 Dampanlegg
Prosjektering, slik regulert i Bilag C.2.3 Teknisk beskrivelse pkt. 3.6 Prosjektering, skal for entreprenør K303 Vanntåkeanlegg og K304 Dampanlegg være utført innen utgangen av 1. oktober 2023.

Dersom prosjektering ikke er ferdig innen denne dato vil en dagmulk tilsvarende regulering i NS8405 pkt. 34.3 påløpe.

1.21.3 Dagmulker i forbindelse med FDV
FDV skal leveres fortløpende gjennom prosjektet. Nærmere regulering av FDV leveransene finnes i C.1.4.

FDV for hvert kontrollområde skal være levert i innsamlingsverktøyet innen 7 dager før oppstart i det aktuelle kontrollområdet. Ved forsinkelse påløper en dagmulk på NOK 1000 pr dag.

Komplett FDV inkludert testdokumentasjon skal være levert før oppstart av prøvedrift. Ved forsinkelse påløper en dagmulk på NOK 5000 pr dag.

1.22. *Bruk av dokumenter og prosjekterrelaterte opplysninger - Ref. NS 8405 pkt. 41*

Entreprenøren forplikter seg til ikke å offentliggjøre noen form for prosjekterrelatert informasjon uten på forhånd å ha innhentet skriftlig godkjenning fra byggherren.

Dersom det, som en del av kontraktsarbeidet, inngår utarbeidelse av løsninger, dokumenter mv., har byggherren fri bruksrett til det som er utarbeidet for det aktuelle prosjektet, samt også for andre prosjekter. Dokumentasjonen skal overleveres byggherren i egnet format.

1.23. *Midlertidig tvisteløsning - Ref. NS 8405 pkt. 43.2*

Entreprenøren har bare rett til å kreve oppmannsavgjørelse etter NS 8405 dersom Byggherren samtykker til at spørsmålet skal bringes inn for en oppmann.

1.24. *Tvisteløsning - Ref. NS 8405 pkt. 43.4*

Enhver tvist mellom partene om kontraktsforholdet skal løses etter norsk rett. Avtalt verneting er Bergen tingrett.

1.25. *Språk*

Bruk av norsk språk, skriftlig og muntlig, vil og skal være gjeldende både i prosjektgjennomføringen og i øvrig korrespondanse med byggherre.

Det er krav til at entreprenørens nøkkelpersonell, samt at entreprenørens ledende personell på byggeplass, kommuniserer tilfredsstillende på norsk.

Det er krav til at alt entreprenørens personell på byggeplassen, herunder også personell tilhørende entreprenørens underentreprenører, ref. punkt 15, skal forstå og kunne kommunisere tilfredsstillende på norsk og/eller engelsk.

1.26. Krav om faglærte håndverkere

Minimum 40 % av arbeidede timer innenfor bygg- og anleggsgagnene (de fag som omfattes av utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsteknikk, samt anleggsgartnerfaget) skal utføres av arbeidere med fagbrev, svennebrev eller dokumentert fagopplæring i henhold til nasjonal fagopplæringslovgivning. I enkeltpersonforetak uten ansatte, gjelder kravet om slik fagopplæring for eier.

Entreprenøren skal redegjøre for hvordan kravet vil bli oppfylt, samt månedlig oversende bemanningsplaner og rapporter som viser oppfyllelsesgraden.

Byggherren kan stanse arbeidet dersom ovennevnte plikter misligholdes, eller det er grunn til å tro at slikt mislighold vil inntreffe, og forholdet ikke blir rettet innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel fra byggherren. Alle økonomiske konsekvenser av stans som følge av slik avtalebrudd påhviler entreprenøren.

1.27. Krav om bruk av lærlinger

Ref. bilag B-4 Krav til arbeidslivskriminalitet og sosial dumping, punkt 4 Lærlinger.

Ved utførelsen av kontraktsarbeidet skal minimum 7% av arbeidede timer innenfor bygg- og anleggsgagnene samlet (de fag som omfattes av utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsteknikk, samt anleggsgartnerfaget) utføres av lærlinger, jf. opplæringslova § 4-1.

Dersom arbeidene ikke er egnet ut fra arbeidets art og helse, miljø og sikkerhet kan byggherren tillate at prosentkravene ovenfor fravikes.

1.28. Valg av kontraktsmedhjelpere

Arbeidet skal utføres av Entreprenøren og dens ansatte i tjenesteforhold, eventuelt ved underentreprenører og deres ansatte, eller ved bruk av lovlig innleid arbeidskraft.

Byggherren kan bestemme at avtale om underentreprise med enkeltpersonforetak eller anvendelse av innleid arbeidskraft skal godkjennes skriftlig av byggherren. Byggherrens godkjennelse endrer ikke Entreprenørens forpliktelser overfor byggherren.

Byggherrens nektelse av å godkjenne Entreprenørens valg av kontraktsmedhjelpere etter dette pkt. gir ikke Entreprenøren rett til godtgjørelse for de merkostnader dette måtte påføre han.

1.29. Bruk av innleie

Bruk av bemanningsselskap skal i et hvert tilfelle varsles byggherren og er underlagt arbeidsmiljøloven, herunder kravet om likebehandling i § 14-12a. Byggherren kan bare nekte bruk der han har saklig grunn.

Av arbeidede timer under entreprenørens kontrakt skal det løpende aldri være mer enn 30 % innleie. Dette gjelder samlet for entreprenøren og alle hans underentreprenører. Oppfyllelse skal dokumenteres gjennom månedsrapporter.

1.30. Lønn

Lønn og annen godtgjørelse til egne ansatte, ansatte hos underleverandører og innleide skal utbetales til konto i bank.

Alle avtaler leverandøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

1.31. Nøkkelpersonell

Leverandøren har ikke anledning uten byggherrens samtykke til å skifte ut eller fjerne personer fra prosjektet etter at tilbud er inngitt. Samtykke kan gis av byggherren dersom det foreligger saklig grunn for byttet av medarbeider (eksempelvis ved sykdom, død, fratredelse fra stilling), forutsatt at den person som trer inn som ny nøkkelperson har like god eller bedre kompetanse enn den som skiftes ut.

I denne sammenheng regnes entreprenørens

- Prosjektleder
- BAS/Anleggsleder
- Prosjekteringsansvarlig.

Dersom nøkkelpersonell, uten skriftlig samtykke skiftes ut, betales en engangsmulkt på 2% av avtalesum pr. nøkkelperson (pr. gang). Mulkten betales i tillegg til eventuelle andre dagmulkter. Leverandøren skal uavhengig av om byggherren hjemler mulkt, sikre at den som trer inn som ny nøkkelperson har like god eller bedre kompetanse enn den som skiftes ut.

Ved godkjent bytte av personell kan byggherren kreve kostnadsfri overlapping og ekstrainsats fra entreprenørens side for å avhjelpe ulempene byttet medfører for prosjektet og byggherren.

Byggherren kan kreve utskiftning av personell i prosjektet. Denne retten er ikke begrenset til å gjelde de som er definert i konkurransen som nøkkelpersonell. Dersom oppdragsgiver finner det nødvendig eller hensiktsmessig at Entreprenøren skifter ut en eller flere av sitt personell, plikter Entreprenøren å foreta slik utskiftning. Grunnlag for krav om utskiftning kan eksempelvis være manglende faglige kvalifikasjoner eller samarbeidsproblemer. Listen over aktuelle grunner er ikke uttømmende, og det er opp til oppdragsgiver å beslutte om utskiftning skal finne sted. Ved Byggherrens henvendelse om utskiftning, plikter Entreprenøren å samarbeide lojalt med Byggherren om å finne en erstatter som er egnet. Nøkkelpersoner som er definert i konkurransegrunnlaget må skiftes ut med personer med tilsvarende eller bedre kompetanse enn den som skiftes ut, dette gjelder også når pålegg om utskiftning kommer fra Byggherren. Entreprenøren har krav på en rimelig frist for å finne erstatter. Som utgangspunkt regnes 14 dager som rimelig frist for å skaffe erstatter.

1.32. Krav om kvalifisert utførelse

Dersom Entreprenøren støttet seg på kapasiteten til andre virksomheter for å oppfylle kvalifikasjonskravene til kompetanse og relevant faglig erfaring, skal disse virksomhetene utføre tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene som krever slike kvalifikasjoner.

Ved brudd på denne bestemmelsen vil Byggherren ilegge en bot på 10 % av kontraktssummen av det eller de oppdrag som utføres i strid med ovennevnte, men ikke mindre enn NOK 25 000 per tilfelle.

Dersom forholdet ikke blir rettet innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel fra byggherren vil Byggherren ha rett til å heve kontrakten.

1.33. Krav om solidaransvar

Dersom Entreprenøren støttet seg på kapasiteten til andre virksomheter for å oppfylle kravene til økonomisk og finansiell kapasitet, skal disse være solidarisk ansvarlige for utførelsen av kontrakten.

1.34. Rapporteringsplikt til Sentralskattekontoret for utenlandssaker

Kontrakt gitt til utenlandsk leverandør eller underleverandør, og alle arbeidstakere på slik kontrakt, skal rapporteres til Sentralskattekontoret for utenlandssaker i henhold til ligningsloven § 5-6.

Entreprenør er ansvarlig for at slik rapportering skjer i hele kontraktskjeden. Entreprenøren skal på forespørsel dokumentere at rapporteringsplikten er oppfylt ved kopi av innmeldingsskjema eller kvittering fra Altinn.

Eventuelt ansvar for skatter eller avgifter, gebyrer eller tvangsmulkt ilagt byggherren som følge av at entreprenøren ikke har overholdt sine forpliktelser etter dette punktet, er entreprenørens ansvar og skal betales av ham.

1.35. Kontakt med media

All kontakt med media skal håndteres av byggherren

2 Miljø og samfunnsansvar

2.1. Etikk

2.1.1 Kundens leverandører og avtalepartnere skal respektere grunnleggende krav til menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og miljø. Tjenester som leveres til Kunden skal være fremstilt under forhold som er forenlige med kravene angitt nedenfor. Kravene bygger på sentrale FN-konvensjoner, ILO-konvensjoner og nasjonal arbeidslovgivning på produksjonsstedet.

2.1.2 Kravene angir minimumsstandarder. Der hvor konvensjoner og nasjonal lover og reguleringer omhandler samme tema, skal den høyeste standarden alltid gjelde. Dersom Leverandøren bruker underleverandører for å oppfylle denne avtale, er Leverandøren forpliktet til å videreføre og bidra til etterlevelse av kravene hos sine underleverandører.

2.2. Etikk: Prinsipper og ansattes rettigheter

2.2.1 Nasjonal lovgivning

Arbeidsretten og arbeidslovgivningen der produksjonen finner sted skal etterleves. Av særlig relevante forhold fremheves lønns- og arbeidstidsbestemmelser, helse, miljø og sikkerhet, lovfestede forsikringer og sosiale ordninger, samt regulære ansettelsesforhold, inklusive arbeidsavtaler.

2.2.2 Forbud mot barnearbeid (FNs barnekonvensjon artikkel 32, ILO-konvensjon nr. 138 og 182)

- Barn har rett til å bli beskyttet mot økonomisk utnyttning i arbeid, og mot å utføre arbeid som kan svekke utdannings- og utviklingsmuligheter.
- Minstealderen må ikke i noe tilfelle være under 15 år (14 eller 16 år i visse land).
- Barn under 18 år skal ikke utføre arbeid som setter helse eller sikkerhet i fare, inkludert - nattarbeid.
- Dersom det foregår slikt barnearbeid, skal det arbeides for snarlig utfasing. Det skal samtidig legges til rette for at barna gis mulighet til livsopphold og utdanning inntil barnet ikke lenger er i skolepliktig alder.

2.2.3 Tvangsarbeid/slavearbeid (ILO-konvensjon nr. 29 og 105)

- Det skal ikke foregå noen form for tvangsarbeid, slavearbeid eller ufrivillig arbeid.
- Arbeiderne må ikke levere depositum eller identitetspapirer til arbeidsgiver, og skal være fri til og avslutte arbeidsforholdet med rimelig oppsigelsestid.

2.2.4 Diskriminering (ILO-konvensjoner nr. 100 og 111)

- Det skal ikke foregå noen diskriminering i arbeidslivet basert på etnisk tilhørighet, religion, alder, uførhet, kjønn, ekteskapsstatus, seksuell orientering, fagforeningsmedlemskap eller politisk tilhørighet.

2.2.5 Organisasjonsfrihet og retten til kollektive forhandlinger (ILO-konvensjon nr. 87 og 98)

- Arbeiderne skal uten unntak ha rett til å slutte seg til eller etablere fagforeninger etter eget valg, og å forhandle kollektivt.
- Dersom disse rettigheter er begrenset eller under utvikling, skal Leverandøren medvirke til at de ansatte får møte ledelsen for å diskutere lønns- og arbeidsvilkår uten at dette får negative konsekvenser for arbeiderne.

2.2.6 Lønns- og arbeidsvilkår (ILO-konvensjon nr. 94), samt *Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige avtaler av 8. februar 2008 nr. 112* som gjelder ved tjenesteavtaler og bygge- og anleggsavtaler som overstiger NOK 2,05 millioner eks. mva.

- Ansatte hos Leverandøren selv, og alle underleverandører som direkte medvirker til avtaleoppfyllelsen, skal ha lønns- og arbeidsvilkår i samsvar med kravene i ovennevnte forskrift. Dette gjelder også for arbeid som skal utføres i utlandet.
- På områder dekket av forskrift om allmenngjort tariffavtale skal lønns- og arbeidsvilkår være i samsvar med gjeldende forskrifter.
- På områder som ikke er dekket av forskrift om allmenngjort tariffavtale, skal lønns- og arbeidsvilkår være i henhold til gjeldende landsomfattende tariffavtale for den aktuelle bransje. Med lønns- og arbeidsvilkår menes i denne sammenheng bestemmelser om minste arbeidstid, lønn, herunder overtidstillegg, skift- og turnustillegg og ulempetillegg, og dekning av utgifter til reise, kost og losji, i den grad slike bestemmelser følger av tariffavtalen.
- På forespørsel skal Leverandøren og eventuelle underleverandører dokumentere at forskriftens krav til lønns- og arbeidsvilkår til ansatte som medvirker til å oppfylle avtalen er oppfylt. Dersom leverandøren eller eventuelle underleverandører ikke etterlever avtaleklausulen om lønns- og arbeidsvilkår, er dette mislighold av avtalen.

2.3. Etikk: Oppfølging

2.3.1 Leverandøren er forpliktet til å etterleve de ovennevnte krav i egen virksomhet, samt bidra til etterlevelse hos den eller de underleverandører som medvirker til oppfyllelse av denne avtale. På oppfordring fra Kunden skal dette arbeidet dokumenteres innen rimelig tid ved:

- Egenerklæring fra Leverandøren og/eller underleverandør.
- Oppfølgingssamtaler med Kunden.
- En uavhengig parts kontroll av arbeidsforholdene på produksjonssted. Velges denne metoden kreves informasjon om hvem som har utført kontrollen og hvilke inspeksjonsmetoder som er brukt og/eller ...
- Sertifisering av produsent: SA8000 eller tilsvarende

2.3.2 Kunden, eller den Kunden bemyndiger, forbeholder seg retten til å gjennomføre anmeldte eller uanmeldte kontroller på produksjonssted i Avtaleperioden. I tilfelle kontroll plikter Leverandøren å oppgi navn og kontaktopplysninger på underleverandører. Kontaktopplysninger behandles konfidensielt.

2.4. Brudd

2.4.1 Brudd på punkt 2.3.1 – 2.3.2 innebærer Avtalebrudd. Ved Avtalebrudd plikter Leverandøren å rette opp i de påpekte manglene innen den tidsfrist som Kunden bestemmer, så lenge denne ikke er usaklig kort. Rettelsene skal dokumenteres skriftlig og på den måten Kunden bestemmer.

2.4.2 Ved manglende utbedring kan det angis bøter. Bøtene skal være forholdsmessige med type og omfang av bruddene. Kunden kan også kreve erstatning eller prisavslag som står i forhold til bruddet, og i forhold til Kundens økonomiske interesse av at kravene er fulgt.

2.4.3 Ved vesentlige brudd på punkt 2.3.1 – 2.3.2, eller ved manglende oppretting, kan Kunden heve Avtalen.

2.5. Miljø

2.5.1 Leverandøren skal garantere at han i avtaleperioden oppfyller avtalens miljøkrav og gjeldende miljølovgivning.

2.5.2 Leverandøren skal aktivt jobbe for å minske miljøbelastningen og redusere bruken av emballasje uten at det går utover eller skader produktene ved oppfyllelse av avtalen.

- 2.5.3 Leverandøren forplikter seg til enhver tid å ha returordning for alle brukersteder i henhold til gjeldende offentlige bestemmelser og forskrifter.
- 2.5.4 Hvis norsk leverandør (produsent eller importør) benytter emballasje, skal det senest ved Avtaleinngåelse fremlegges dokumentasjon for at leverandøren er medlem i en returordning eller oppfyller forpliktelsen gjennom egen returordning for sluttbehandling hvor emballasjen blir tatt hånd om på en miljømessig måte (Grønt punkt Norge AS eller tilsvarende returordning).